

**SIBERIAN ZIGOR-LEKUETATIK SANTUTASUNERA
ERRAPEL KALINOWSKI DEUNA, POLINIARRA**

Munduan bere nortasunari eusteko aspaldietan gogor jokau bear izan dauan erririk bada, aparteko aitamena egin beariko deutsogu Poloniari. Joan dan mendean iru aginterri andiagok euken menpean artuta, Prusiak, Austriak eta Rusiak. Aginterri zapaltzailleok iru zati eginik euken antziñagoko Polonia bakarra; zatirik andiena Rusiaren azpian. Baiña irurak bere ez dira gauza izan Poloniari bere arimea, bere askatasun-naia eta fedea kentzeko. Iru erri zapaltzailleotan Rusia zala esan geinke miñik andiena emon eutsona; bere askatasunaren, bere izkuntzaren eta fedearen arerio eban era batera.

Rusiako Zar edo errege andien azpitik, urtetako, bein baiño geiagotan jaso eban bere burua 1830tik aurrera, diplomaziaren bidez ez bazan, armak artuta bere askatasunaren alde. Poloniak ondo gogoan ditu orduan adoretzu jokatuz odola ixuri eben abertzale andiak. Alperreko odol ixurtzea, orraitio. Azkenengoa 1863koa izan eben. Baiña urte onetako abertzale batek, ilteko epaia emon eutsoen arren, epai gogorra parkatu ondoren, Siberiako katigulanetara bialdu izan zanak, gaur ez dau merezi beste il ziranak baiño ospe ta aintza txikiagorik. Eleiza katolikoak santuen maillara jasoten dau aurten eta Poloniak jai andiak egingo bere seme argi au, Errapel Kalinowski deuntzat ospatzeko: Poloniako abertzale andia, baiña Jainkozale eta lagun urkoaren maitatzaille andi sutsuagoa izana.

Beronen bizitzako unerik eta alderdirik eder eta gogoangarrienak jaso gura geunkez.

Kalinowskiren jaiotza eta ikasketak

Vilna-n, Lituania aldean jaioa da; urtea, 1835garrena. Gurasoak Andres Kalinowski eta Josefina Polonska izan zituen Bateoan Jose ipiñi eutsoen izena. Gurasoen ezkontzako seme bakarra da; jaiobarritan il jakon ama; baiña alargundu ala, aita beste bi alditan ezkondu zanez, Josek beste zortzi anai-arreba izan zituen.

Etxeko eskolez ganera, Vilnan bertan egingo ditu lenengo ikasturteak ango andikien ikastetxean. Rusiako agintariak eregitako eskoleak irakasle poloniarak ditu. Mutikoak aita dau bertan irakasleetako bat, matematika irakasle. Eskola orren ondoan zan len fraide dominikarren etxea izana, baiña Rusiako agintariak dominikarrak kanpora bota eta poloniar abertzale sutsuentzat espetxe biurtua. Mutikoak an eukan bere aberriaren egoera larriaren jabe egiteko leku ezin egokiagoa.

*Andres Kalinowski (1805-1878).
Rafaelen aita*

Ama bost urte ditu Vilnako eskola ori itxi eta beste erri batera aldatu danean, Hory-Horki izenekora, emengo Nekazari-
eskolan sartzeko 1853ra arte. Eta egada S. Petersburgora egingo dau. Poloniarrentzat ez dago erreztasunik ikastetxe nausietan

San Petersburgo Akademi militar onetan ikasle ta irakasle izan zan Rafael Kalinowski (1853-1859)

ikasketak egiteko, Rusiako agintarientzat lan egiteko izan ezik eta Rusiako arma-gizonen Akademian artu dabe arkitektura ikasi ta Zubi eta Bidegintzako gaiak ikasteko. Emen jarraituko dau 1853tik 1858ra arte, eta eskola-agiri ederrak atera ditu, kapitan mailla lortzeraiño, akademian bertan irakasle bere ipiñi dabe, baiña andik laster, Bidegintzerako maisu danez, 1858tik 1860-ra Odessa-Kiew Kursk-erako trenbidearen nondik norakoa aztertzeraz bialduko dabe.

S. Petersburgoko giroan gaztea bere fedean epeltzen eta sakramentuetarako zabartzen asi zan. Ango giroa ez zan katoliko batentzat onera eragitekoa, eta ezta arritzekoa bere Kalinowski gazteari jazoa. Gaztearen makal-aldi orrek ez eban luze iraun eta laster etorri lengo fede berora edo beroagora. Bere kontura asi zan bizitzaren zetakoa ta elburua aztertzen. Orduko libururik ego-kienez baliatu zan, asko lagundu eutsoen orretan Agustin deunaren *Autorkizunak*, eta Frantziatik galazota egon arren sartzen ziran liburu batzuk. Bere bizian nora joko, zer izango auznartuaz, Ebanjelioko irakatsietara etorriko da, Jainkoa maitatu eta lagun

urkoaren maitasunean bizitzera. Elburu au ez jakon asmo utsean gelditu. Biziri bere balioa emoteko, barru-barruan sartu jakon, batez bere, besteen onerako bizi bear zala. Eta besteen onetan eta lagun urkoari mesede egiteko ez eban beste bizi-modu oberik abadeena baño.

Arrezkero, kalean laguntza bearrekorik aurkitzen bada, samurtu egingo jako biotza eta al dauntxo egiten saiatuko da. Jainkozaleago

Akademi militarrean bere lagunekin; eskumatik bigarrena, zutunik Rafael.

egin ala, ikastetxean eta non-nai lagunen lagunago, baketsuago, maitakor eta maitagarriago agertuko da. Guztiak gero ta bere buruaren jabeago ikusten eben. Ezagutzen eben guztien artean, bai katolikoan eta bai ortodoxo eta osteangoen artean, zabaldu zan Kalinowski gaztearen santu-ospea. Guztiei egiten jaken maitagarri, eta benetako kristau eta santutzat euken.

Eta onetan, orra 1863ko orma-otsak. Poloniarrek Rusiarren uztarripea gura be eta armen indarrera jo. Zer egingo dau Kalinowskik? Lotsagarritzat dauko, bere anaiak odola eurrez ixurtzen ikusita, bera Rusiako agintarienpean egotea. Bere

aberritarrak erabillezan asko batzuen jakitun zan, baiña gauzak ain laster eta obeto gertau barik etorriko ziranik. Baiña alan etorri diran ezkerok, ez deutso bere aberriari egoera orretan uko egingo. Eta lenengo ta bein, Rusiak berari ezarri deutson uztaurripetik, urten egingo dau; ordurartean Rusiako Zaran diaren arma-gizonen artean izan dituen lokarrietatik askatu daiela eskatuko dau. Osasunik eza ipiñi dau ziotzat, eta emon egin deutse eskatu dauan askatasun ori, eta gero beretarren alderdira joan da, beretarren zorian kide izatearren. Erabagi adoretsua berea! Bere burua arriskurik andienean ipinten dauala badaki eta guda arek azken azken onik ekarriko ez deusola jakitun da. Baiña alan bere, guda arazoan arduradun ministro egin dabenean, ez dau ez osasunaren atxakirik ez besterik ipiñi; bere bizia aberriaren alde prest dago. Urte bete egin dau kargu orretan, eta geiagorik eziñean eta askok uste eben kanpotarren laguntza izan ez dabenean, txil egin eta betiko azpiratzaillen eskuetan itxi bear euren geroa.

Ez daigun santu martiririk egin

Kalinowskik epai-maikoen aurrean ez dau beste inoren izenik salatu nai izan, bere burua egin dau guztiaren errudun nausi. Eta urkatua izateko epaia emon eutsoen. Berak, agintari izan zan bitartean, Poloniarrai euren izena ezaintzekorik ez ebela egin bear eta ez eriotzerako epairik emon agindu eurenak, orain urkamendirako epaia artu dau. Orduan agintzen ebana Migel Muraiew zan, bere biotzik bako gogorkeriakaz rusiarrai eurai bere gorrotogarri egin «urkatzaile» izena emon eutsoena. Baiña Kalinowskik ordurako inguru guztian «santu» izena irabazita eukan. Epai-maikoak bere, aren adorea ta zintzotasuna ikusita, edozeiñen aurrean ez egozala, santu baten aurrean zirala jabetu ziran eta parkatu egin eutsoen eriotzea, «ez deiegun poloniarrai santu martiririk emon» esanda, Siberiako zigor-lekutara bialtzea erabaki eben azkenez.

Siberian amar urtez

Siberiara doa, beraz, Kalinowski. Ez doa bakarrik, beste errikide asko ditu lagun. Zortzi illabete egingo zituen ara eltzen. Bidaldi

aspergarria eta ilgarria askotxorentzat. Baikal ingurura doa ango uretatik lurrunduz gatza ateraten. Santutasun-eskola ederra izango dau angoa. Bere zigor-lanez ganera, bere lagunen alderako beste asko egiteko astia aterako dau: zigor-lagunen semeai eskola emoteko, eta andik onez aterako bazan, abade izateko erabagiago eta gogotsuago dagoan ezkerro, teologia eta eleizearen edestia ikasten emongo ditu ainbat egun eta ordu. Askotan eskatuko deutse bere guraso ta etxekoai beretzat eta ango-eskola-umeentzat libururik bearrezkoenak ikasteko eta irakurteko, umeentzako ipui-liburuak bere bai.

Kalinowski, Siberiako zigor-lanen ondoren

Bada an zigor-lanetara bialdutako eleiz-gizonik. Meza entzuteko ta gure Jauna egunero artzeko aukera erreza dau. Eukaristiatik aterako ditu indarrak ez bakarrik ango lanbide latz neketsua onez eroateko, lagun urkoari era askotara laguntzeko eta guztiakaz beti lagunin alai, anaikor eta eroapen onean bizitzeko. Lagunak ez zituen guztiak atsegiñak beti, eurakako artu-emonetan sarri indar egin bearko eutson bere buruari, beti bere buruaren eta izaten ikasteko.

Etxera bialtzen zituen kartak erakusten deuskue zelan Jainkoagazko bizitzan gero ta argituago ta aurrerago. An ikusi dau asko jakiteak gizona ez dauala gizonago eta ohea egiten berez. Askok, eskola andi barik, badakiela gizalege obeak biziten eta beste asko ez dirala gaizto benetako gaiztakeriz ez-jakitez baiño, eta onangoak errukiz onartzen daki.

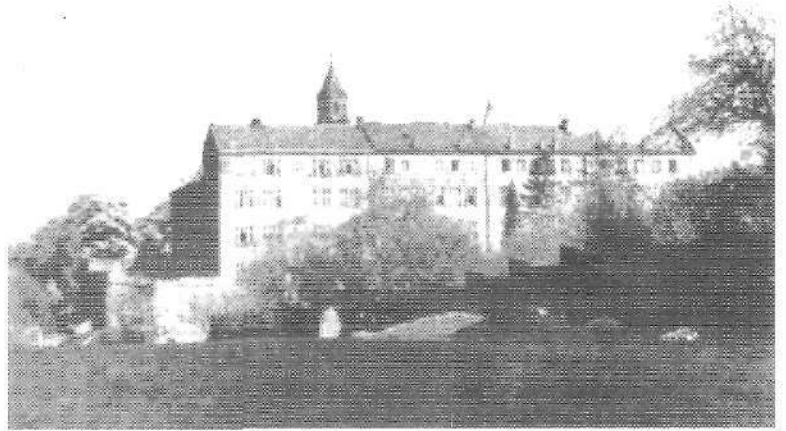
Eskerrak emoten deusoz Jainkoari lagun urkoaren premiñen aurrena biotza ez gogortzeko grazia emon deusolako. Eta maitasun-agiririk asko emoten dau Siberiako laguneren artean. Esaterakoan etxekeoen laguntza barik premiña andiangoan dagozanai diruz laguntzen. Bein 600 rublo artu ditu bere aitak bialduta, ainbeste diru eskuan ikusita, eun rublo beretzat gordeta, beste bosteunak lagun premiatsuagoen artean banatu ditu. Beste bein oiñetako pare bi bialdu deusoez, eta biak emon ditu laguneren artean. Olako mesedeak egiteko aukera izatearren, askotan joten dau bere etxekeak gana, dirutan edo janaritan edo soiñekotan geiago bialdu deioen. Siberian dagozanak artzen dabe jana, oso urria da; baiña bein aragia izan daben baten, bai jango ez jango ezbaian jarri dau bere barruak, bera baiño makalago dagoan batentzat emotea ez ete dauan obe izango, eta baraurik gelditu da eta lagunari emon deuso. Etxekoai kartan esaten eutsenez, Jainkoak iñozko pozaldirik saritu ei eban egun orretan.

Siberiako erbeste-lagunen artean, lenago bere ezagunen artean lez, santu izena irabazi eban bete betean. Eta ez bakarrik poloniar katolikoeren artean, bai protestante edo ortodoxoeren artean bere, eta onako batzuk katolikoeren arteko bere irabazi zituen.

Olako autormen benetako egin eutsan Siberiako erbestera bialduta egoan gizon jakitun batek, Benito Dybowski jaunak (1833-1930). Gizon osalaria eta abere-bizitzaren aztertzailea zan. Baikal-uretako foken bizitza aztertzen eragoion. Lan orretan Kalinowskik bere laguntza emon eutson, ango foken marrazkiak egiten eta abar. Kalinowski bere laguntzailea il-barritan, 1908n autormen eder au emon eban bere beiñolako laguntzailearen alde: «Santu izenik iñok merezi badau, lenengo ta bein niretzat Kalinowski gogoangarria. Aingeruen orxoimen guztiak izan zituen, gizonen griña txarrik bat bere ez. Aren aingeru-antzeko eroapen ona, aren gizatasuna, aren gozotasuna, iñoren eritxientzako begirunea gaurko gizonen artean ez dogu aurkitzen; olakoxea zan bera».

Barriri bere aberrira abade eta fraide izateko

Aspalditxotik ei ebillen Siberiako zigor-lagunen artean parkamen-egunak etorriko jakezalako zurrumurrua. Kalinowskiri 1874n etorri jakon aberrira biurtzeko baimena, Lituania aldetara izan ezik. Orain abade eta fraide izateko eragozpenik ez dau, eta bere ames non ta zelan beteko eragiten dauan bitartean, Czartoriski Poloniako printtetakoak Augusto umearen irakasle eta onulari izatea eskatu deutso. Augusto onen aitak bere asmoak zituen, bear bada, semea Kalinowskiren eskuetan ipiñi ebanean, poloniarren

Wadowice: Kalinowskik sortutako Karmeldarren ikastetxea

askatasun amesak biztuko eutsozalakoan edo. Jainkoak beste asmo batzuk erabillazan, antza, Augusto Czartoriski Kalinowskik santutasunerako eskola ebala dirudi. Don Boscoren semeen artean sartuta, gazterik il zan, eta gaur, aspalditik, santuen maillara igoteko azter-lanak asita daukaz.

Iru urtez iraun dau Kalinowskik Czartoriskiren maixutza orretan eta 1877n Karmeldarren artean fraide eta abade egiteko artuko dabe.

Jose Kalinowski zana karmeldarren artean Errapel aita biurtu

Karmeldarrak orduan ez euken Polonian fraidegeiak azteko etxerik, eta Austrian, Gratz-en artuko dau Karmengo amaren soñekoa eta urrengo urtean Hungrian abadetzarako ikasketak asi

Rafael Kalinowski, fraide karmeldar

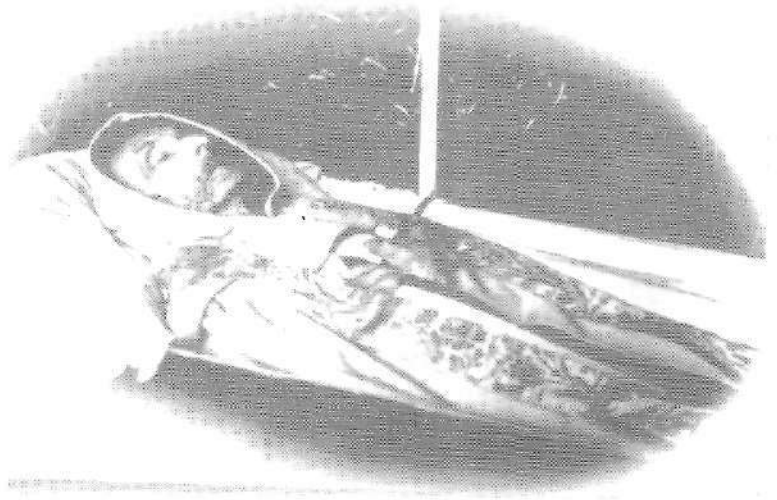
ta jarraituko ditu; 1881n Poloniako Czernako komentura bialduko andik laster 1882n bertan abadetzara artzeko. Une onetan aita Errapel biurtu da eta goitizentzat Jose Santuarena eroango da: Errapel aita Jose Santuarena.

Orain bere gogoko bizitan sartu da; abade eta fraide Eleizearen arimen onetan Jainkoarentzat eta arimentzat bere bizia eskintzeko.

Bere gogoko dau otoitz ordu luzeak egitea bere gelan edo altarako Sakramentuaren aurrean; gogoko dau eleizan autortegian parkamen sakramentuan arimai Jainkoaren parkamena, argia, bakea ta poza

emotea, eta Jainkoaren berbea entzuleai azaltzea; ez dau berba uts eta otza biotzetik biotzerakoa baiño. Ezagun dau bere berbak barru barrutik urteren deutsoela, Jainkoaren eta lagun urkoaren maitasun-sua daroala.

Santutasuna agiri agirian dario. Santutzat dauke fraideak eta lazter sartu dabe euren batzar nausietan; iru bider egin dabe nagusi

Kalinowski ilda, 1907

Czernako karmeldegian; beste iru bider Wadowcen etxe onetako fraide-bizitza zuzendu dagian; probintzi osoko batzarretan iru bider, bederatzi urtez euki dabe batzarreko nagusiaren onulari.

Bere egunetan aurrera egin dau karmeldarren bizitzak Polonian. Karmeldar mojategiak askotan egin dabe euren animaren zuzendari eta sarritan egiten deutse dei eurai amar eguneko gogo jardunak emoteko.

Bere autortegira mailla guztietako gizon eta emakumeek jatorkoz argi billa, poztazun billa, euren arimaren bakearen billa eta guztiei bardin eroapenez eta maitez erantzuten deutsoe. Bizi dan errian pekaturako biderik bada, ez dau onik izango bere alegiñak egin barik, eta gazte galduak ohera bidean ipinteko.

Eleizearen batasunaz arduratuta dabill. Batez bere Rusiaren azpiko kristiñauen egoerak kezkatzen dau. Kristiñauen banakuntza urragotik ikusten dau an. Berak bat baño geiago ekarri ditu eleiza

katolikoaren magalera; baña eztabaidatan sartu barik. Bein etxera bialdutako karta baten idazten eutsen: «Arraizoiketak, eztabaidak, bariketak sarritan gauzea txartoago ipinten dabe. Santa Monikaren jokabidea da onena; gaiñerakoa Jaungoikoak egingo dau». Alan eten barik eskatzen eutsan berak Jainkoari eleizearen, kristiñau guztien batasuna, guztiak bat etortea. Onetan Poloniari egokiola uzte eban berak batasun ori elburura eroatea, bere inguruan beintzat. Olantxe bizi zan bere Jainko-miñak jota, batasun-gureak erreta.

Alderdi au ez da gure fraidearen santutasuna gitxien erakusten ebana. *Santu zalako ospe onek lagundu eutsan len eta gero. Baña berari ez egoan lotsarik geiago emoten eutsanik santu ospe ori baño. Pekatari andientzat eukan bere burua. Alan esaten eutsen autortegian pekatariarik andienari.*

Krakovia: Karl Wojtyła Goizaina (gaur Juan Pablo II, Erromako Aita Santua) Karmeldarren elizara eltzen; bertan bedeinkatuko dau Aita Kalinowski parte artu izan eban askatasun gudaren (1863-1963) arri-oroigarria.

Baña esagutzen eben guztiak benetan santutzat euken, eta santu zalako ospetan il zan 1907an. Bere azkenengo 30 urteak karmeldarren bizitzan eroanda, Wadowiceko karmeldegian eta an

fraideak euren illerririk ez eukelako Czernan emon eutsen lurra gorpuari.

Erriak bere bizian santutzat eukana gaur eleizeak santuen maillara jasoten dau. Luzea izan da santutasun ori aztertzeke izan oi dan auzia: 1934an Krakovian asi eta beste sortzi eleiz barrutitan jarraitu. Erromako eleizeak 1953tik aurrera artu eban bere kontura eta 1976an amaitu zan, aurkako eta aldeko errazoi ta argi bideak entzunda gero.

Bitarte orretan Krakoviako gotzai zan gaurko Aita Santua Joan Paulo II, eta birritan goratu eban Kalinowski 1963an, eun urte lenago poloniarrek euren askatasunaren eske jagi zirala gogoratzeko jaietan eta 1966an Polonia kristifiau biurtu zaneke millagarren urtean. Azkenengo urte onetan egin eban sermoian onela esan eban: «Emen alkartu gara gaur Czernako karmeldarren eleiza onetan arima andi bategaz bat egiteko, poloniarren bateoko millagarren urte aitzu eziñekoan. Guztiok dakizue arima andi au non dogun, Aita Errapel Kalinowski, Aita Karmeldarra; emen doguz beronen gopuzkiak zoriondunen maillan jarteko grazia noiz etorriko jakon zain. Ori lortzeko lanak aspaldian asi ziran eta aurrera doaz... Grazi orren eske dago Poloniako Karmeldegi guztia, onen eske dagoz Krakoviako Fededunak, batez ere inguru onetakoak... Askotan eskatzen dogu eta zuok guztiokaz batera gaur ots andiagoz eskatzen dogu Jaungoikoaren serbitzari au, gure abertzale maite au altaretara jasoan izan daitela Jainkoaren erri guztia obeto argitzeko».

Ori esatean orduko Woytila gotzaiari ez eutsan bere buruak emoten bera izango zala, bera Jainkoaren serbitzari ori il zan errian Wadowicen jai izango zala euren abertzale andi ori santuen mallan jarriko eban Aita Santua. Beronek jarri eban zoriondunen mallan orain dala zortzi urte, eta aurtan santu osoen mallara daroa. Gaurtik aurrera santu barri bat izango dogu: Errapel Kalinowski deuna, gaurtik aurrera santu oso lez ospatuko dogun santu barri au.

L. Akesolo